

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 68
Skjern Å

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 68 Skjern Å

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Peter Bundgaard

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

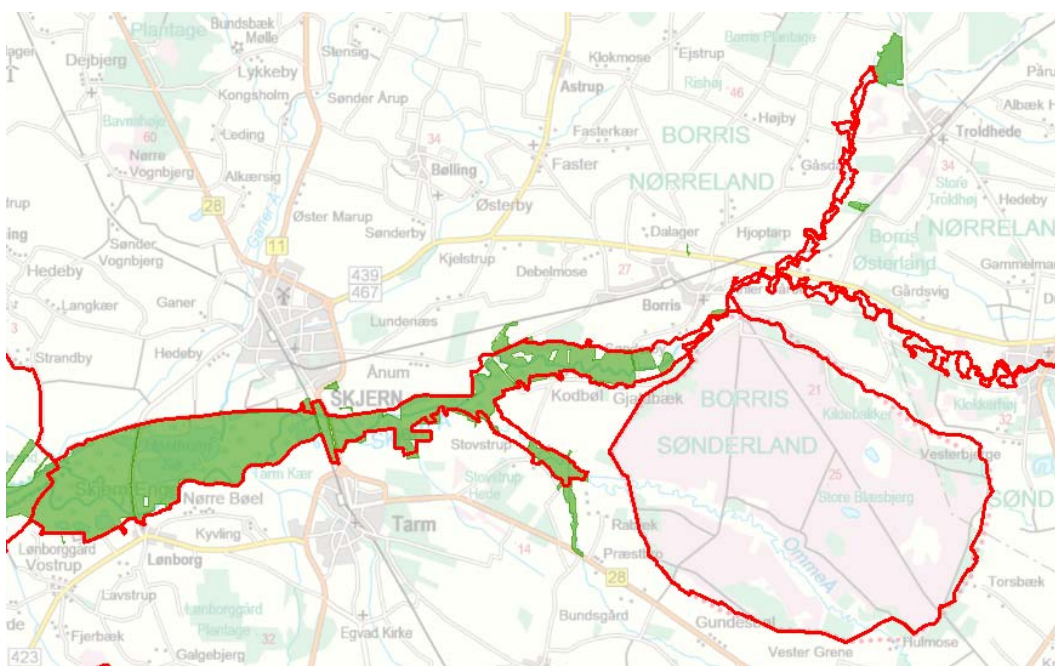
978-87-7279-865-3

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N68 *Skjern Å* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 1730 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærkt grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til Naturstyrelsen Blåvandshuks driftsplan.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Skjern Å ligger i en ca. 8 km bred ådal, som blev dannet efter sidste istid af smeltevand fra den østlige isbræ. Åen er Danmarks vandrigeste vandløb og afvander 11 % af Jylland. Den udspringer nord for Vejle og løber mod vest og udmunder med delta i Ringkøbing Fjord. Længs åen findes arealer med overdrevs-, hede- og rigkærsvegetation. Skjern Å er et område af stor betydning på grund af forekomsten af den nationalt sjældne og globalt truede planteart vandranke, Skjern Å-laksen, der er den sidste rest af den population, der stammer fra istiden, samt forekomsten af Odder og Grøn Kølleguldsmed.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Naturstyrelsens arealer består hovedsageligt af store sammenhængende ferske engarealer, der græsses i sommerhalvåret. Dog med en variation af naturtyper da området også rummer lyngklædte hedearealer, overdrev, rørskov og mindre moseområder med småsøer og pilekrat og i øvrigt åbne vandflader heriblandt ikke mindst den genslyngede Skjern Å. Da arealerne er naturgenoprettede i forbindelse med Skjern Å-projektet, som blev afsluttet i 2003, er kun nogle få hektar registreret som habitatnaturtyper.

I gennemsnit græsser ca. 1000 kreaturer og et noget mindre antal heste og får i området.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	4030	Tør hede	3
	6410	Tidvis våd eng	2
	7140	Hængesæk	1
			6
I alt			6
(Levesteder for) arter	1037	Grøn kølleguldsmed	Ikke vurderet
	1095	Havlampret	
	1096	Bæklampret	
	1099	Flodlampret	
	1106	Laks	
	1318	Damflagermus	
	1355	Odder	
	1831	Vandranke	

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved f.eks. græsning på enge. Endvidere er 3 ha hede underlagt en cyklisk drift med lyngslæt og afbrændinger med års mellemrum.

Der foretages *enkeltstående* indgreb i form af rydning af opvækst på 1 ha.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
4030	Tør hede	Naturtypebevarende pleje	3
6410	Tidvis våd eng		2
7140	Hængesæk		1

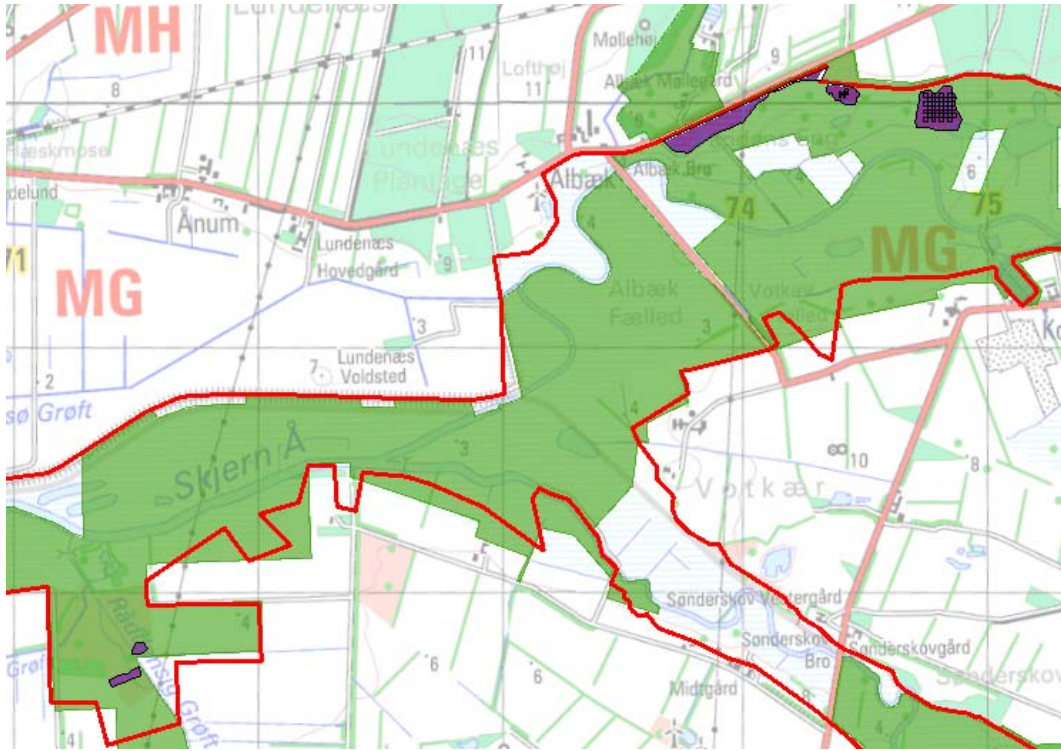
Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
4030	Tør hede	Afbrænding	eksisterende	3
6410	Tidvis våd eng	Græsning		1
7140	Hængesæk	Rydning af opvækst		1

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Billede 2 Kort, som viser arealer med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve)

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel E.

	Periodens mål
1037 Grøn kølleguldsmed	Sikring af artens levested
1095 Havlampret	
1096 Bæklampret	
1099 Flodlampret	
1106 Laks	
1318 Damflagermus	
1355 Odder	
1831 Vandranke	

Tabel D Mål for arter

Tabel E Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
1037 Grøn kølleguldsmed	Ingen indsats i perioden aht. art alene	eksisterende
1095 Havlampret		
1096 Bæklampret		
1099 Flodlampret		
1106 Laks		
1318 Damflagermus	Sikring af opholdssteder i bygninger	
1355 Odder	Ingen indsats i perioden aht. art alene	
1831 Vandranke		

I tabel E er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Når der i tabel E står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje, der er oplyst under naturtyperne.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N68

Naturstyrelsens arealer består hovedsageligt af store sammenhængende ferske engarealer, der græsses i sommerhalvåret. Dog med en variation af naturtyper da området også rummer lyngklædte hedearaler, overdrev, rørskov og mindre moseområder med småsøer og pilekrat og i øvrigt åbne vandflader heriblandt ikke mindst den genslyngede Skjern Å. I gennemsnit græsser ca. 1000 kreaturer og et noget mindre antal heste og får i området.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	4030	Tør hede	3
	6410	Tidvis våd eng	2
	7140	Hængesæk	1
			6
I alt			6

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel b.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	1
		1
Afskrælning eller afbrænding	eksisterende	3
		3
Græsning	eksisterende	1
		1

Se note under næste tabel.

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for damflagermus, som fremgår af tabel c.

Tabel c Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
1318 Damflagermus	Sikring af opholdssteder i bygninger	eksisterende

I tabel b og c er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Udgangspunktet er, at hele området er omfattet af § 3-beskyttelsen uanset, at den formelle udpegning endnu ikke er sket. Derudover er der på 1200 ha græsområder forpligtelser i forhold til et delvist EU-finansieret naturprojekt.

Lønborg Kirke er fredet (01735.00). Alle andre fredninger i området blev ophævet i forbindelse med lov om Skjern Å Naturprojekt (LBK nr. 812 af 21/06/2007).

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil Naturstyrelsen fortsætte den eksisterende pleje af de udpegede arealer. De lysåbne arealer plejes i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil bidrage til udbredelsen af arter i området.
- Plejen af de lysåbne naturtyper vil medvirke til at holde landskabet åbent og påvirke områdets rekreative funktioner.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion og fragmentering, næringsstofbelastning, tilgroning, uhensigtsmæssig drift, invasive arter og prædation. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af naturtyperne tør hede, tidvis våd eng og hængesæk med afbrænding, græsning og rydning af opvækst. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	

Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra området, som omfattes af plejeplanen, vurderes at være neutrale eller positive. I området er det sandsynligt, at der forekommer følgende arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV: Odder, damflagermus, vandflagermus, sydflagermus, troldflagermus, pipistrelflagermus, markfirben, spidssnudet frø, strandtudse og grøn kølleguldsmed. Odder, damflagermus og grøn kølleguldsmed er desuden på områdets udpegningsgrundlag.
Jordbund		X	
Vand	X		Er redegjort for – se i øvrigt vandplan for vandopland Ringkøbing Fjord
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Fragmentering af landskabet imødegås.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N68 *Skjern Å*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte.

Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil naturtyperne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til Naturstyrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af arter og naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes

Plejeplanen vil for de (relativt få) arealer, der er omfattet af planen, sikre naturtyperne en god til høj naturtilstand ved hjælp af ekstensiv drift. Ligeledes prioriteres sikring af levesteder for den nationale ansvarsart damflagermus.

Eventuelle forekomster af bilag IV-arter i området vurderes ikke at blive negativt påvirkede af planens gennemførelse.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk